

Verantwoording herziening leerlijnen SO ZML

Tim Micklinghoff
Laura Meijer
Linda Jonkman

CED-Groep, juli 2012

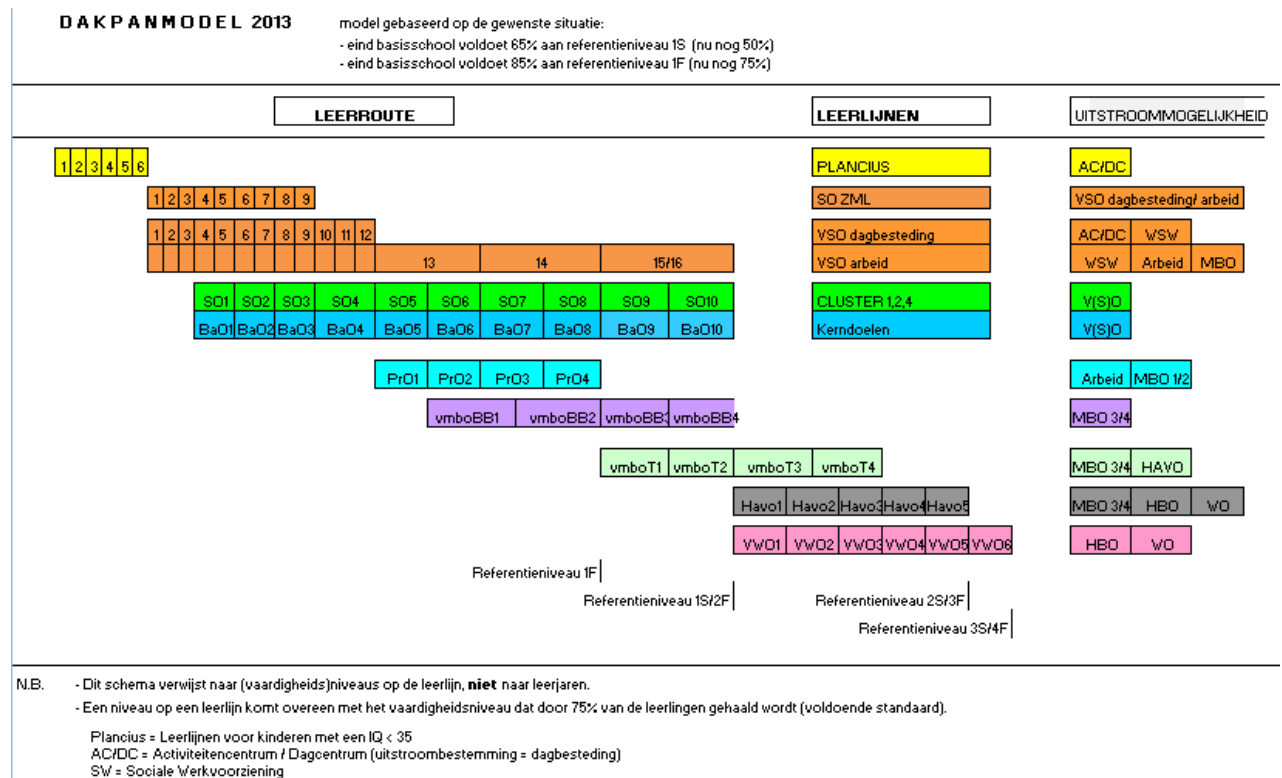
Inleiding

Veel SO ZML-scholen werken met de leerlijnen die de CED-Groep heeft ontwikkeld. Recente ontwikkelingen vragen om een herziening van de leerlijnen. We hebben het dan over de volgende ontwikkelingen:

- Er zijn in opdracht van het Ministerie OCW door de SLO nieuwe kerndoelen geformuleerd voor het gehele VSO voor de uitstroomrichtingen dagbesteding, arbeid en vervolgonderwijs. De kerndoelen VSO zullen in 2013 (schooljaar 2013-2014) worden opgenomen in het wettelijk kader (bron: www.slo.nl). De komst van deze kerndoelen voor het VSO zorgt ervoor dat de leerlijnen ZML, zoals ze in het verleden zijn ontwikkeld van opzet moesten veranderen. Dit vanwege het feit dat de leerlijnen die vanaf 2005 zijn ontwikkeld voor ZML SO en VSO zijn gebaseerd op kerndoelen voor ZML SO, omdat er destijds nog geen aparte kerndoelen voor het VSO waren. Vanwege de kerndoelen voor het VSO dienen er voor het ZML VSO dus nieuwe specifieke leerlijnen ontwikkeld te worden. Dit heeft ook consequenties voor het ZML SO, al zijn deze niet zo ingrijpend. De kerndoelen voor het ZML SO veranderen namelijk niet.
- De afgelopen jaren is gebleken uit de praktische ervaringen van de scholen dat de leerlijnen op het gebied van onderlinge samenhang en de plaats van bepaalde doelstellingen een herziening nodig hebben.

De CED-Groep heeft van het Ministerie van OCW opdracht gekregen om de leerlijnen te herzien. In samenspraak met scholen en andere betrokken instituten heeft de CED-Groep in het schooljaar 2011-2012 gewerkt aan de herziening van de leerlijnen voor het SO ZML. In deze verantwoording ziet u op welke wijze de leerlijnen bij de herziening zijn aangepast.

Dakpanmodel 2013

Nieuwe opzet leerlijnen ZML SO

De leerlijnen ZML SO zijn aangepast. Vakspecifiek gaat het om de volgende leerlijnen: mondelinge taal, schriftelijke taal, rekenen, bewegingsonderwijs, beeldende vorming, dramatische vorming, muziek en bewegen, natuur en techniek, oriëntatie op ruimte, oriëntatie op tijd, wonen en werken. Vakoverstijgend zijn dit de volgende leerlijnen: leren leren, spelontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, omgaan met media, zintuiglijke en motorische ontwikkeling, ruimtelijke oriëntatie en mobiliteit.

De leerlijnen van het ZML liepen oorspronkelijk van niveau 1 t/m niveau 12. Deze leerlijnen bedienden zowel het ZML SO als het ZML VSO. Vanwege de komst van nieuwe kerndoelen voor het VSO was er een wijziging nodig in de opzet van de ZML leerlijnen. De hogere niveaus van de leerlijnen, die oorspronkelijk golden voor leerlingen in het VSO, moesten worden weggehaald in de leerlijnen voor het SO. Deze doelen worden nu in leerlijnen geplaatst die gekoppeld worden aan de kerndoelen voor het VSO.

Resonansscholen en schoolbegeleiders van ZML SO scholen hebben aangegeven tot welk niveau in de leerlijnen hun oudste, knapste leerlingen komen. De meesten gaven aan dat deze leerlingen maximaal niveau 9 bereiken van de ZML-leerlijnen en dat slechts een enkele leerling hoger uitkomt. De leerlijnen voor het ZML SO zijn zodoende bij de herziening ingedeeld in 9 niveaus.

Na niveau 9 staat aangegeven of er aansluiting is op de VSO leerlijnen en zo ja, welke aansluiting dit dan precies is. We geven hierbij zowel de naam als het nummer van de VSO-leerlijn aan, waar de leerlijn ZML SO op aansluit. Mocht een leerling dus in het SO meer aankunnen dan de doelstellingen uit niveau 9 dan kunt u de aansluitende VSO leerlijn raadplegen.

De leerlijnen VSO sluiten aan bij de leerlijnen voor het ZML SO, vanwege het feit dat leerlingen op het ZML in het VSO op ieder niveau kunnen instromen. Als zij bijvoorbeeld qua taalniveau op niveau 4 van de leerlijn ZML SO zijn blijven 'hangen' dan kunt u in het VSO in de VSO leerlijn op niveau 4/5 verder gaan. Deze doelstellingen gaan inhoudelijk een-op-een in elkaar over. Bij de ontwikkeling zijn we er dus absoluut niet van uitgegaan dat iedere leerling op het ZML SO op niveau 9 uitstroomt. Dit is, zoals eerder al vermeld, alleen voorbehouden aan de beste en knapste leerlingen.

Een voorbeeld van een leerlijn voor ZML SO

kerndoel 1: De leerlingen leren communiceren met woorden, gebaren, picto's of met andere voor hen geëigende middelen

Niveau	1	2	3	4
1.1. Communicatieve voorwaarden	Richt zijn aandacht enkele seconden op gesproken taal, gebaren en/of mimiek Loopt niet weg als er tegen hem gesproken wordt Maakt geluiden of gebaren met een communicatieve intentie (om bijv. iets voor elkaar te krijgen)	Zit vijf minuten stil op een stoel bij een één-op-één gesprek Kijkt of luistert gericht en minstens 10 seconden naar gesproken taal, gebaren en/of mimiek Gebruikt woorden met communicatieve intentie (om bijv. iets voor elkaar te krijgen: die, eten)	Zit vijf minuten stil op een stoel bij het luisteren naar muziek of gezamenlijke instructie	Zit vijf minuten stil op een stoel bij het luisteren naar medeleerlingen (in kringgesprek) Kijkt een ander aan bij luisteren in een één-op-één situatie
	Luistert en reageert op het juiste moment in een één-op-één gesprek Kijkt de ander aan bij het zelf spreken in een één-op-één gesprek en bij kringgesprekken Kijkt andere leerlingen aan wanneer zij spreken	Laat een ander uitspreken tijdens een gesprek Laat een ander merken dat hij hem hoort (knikken, opkijken) De leerling switcht tussen verschillende sprekers (in kringgesprek)	Laat met lichaamstaal of verbaal merken dat hij de boodschap heeft begrepen	Schat in een vrije situatie in wat een gepast moment van het beginnen van een conversatie is
	9	Voor hogere niveaus raadpleeg de VSO leerlijn mondelinge en schriftelijke taal: 1.1		
	Schat in een vrije situatie in wat een juist moment van luisteren is			